

Pszczewski Park Krajobrazowy – podstawowe informacje

Meandrująca rzeka Kamionka (fot. Karolina Ferenc)

- + Data utworzenia: 1986 rok.
- + Powierzchnia: 12 220 ha, w tym w województwie wielkopolskim 2920 ha.
- + Powierzchnia utołiny: 33 080 ha.
- + Cele ochrony: zachowanie urozmaiconego krajobrazu rymny jezior pszczewskich oraz fragmentów dolin rzek Obrą i Kamionki wraz z ostojami różnych gatunków zwierząt, stanowiskami rzadkich gatunków roślin oraz cennymi elementami historycznymi i kulturowymi.
- + Położenie fizycznogeograficzne: Bruzda Zbąszyńska, Pojezierze Poznańskie.
- + Położenie administracyjne: województwo lubuskie, powiat międzyrzecki, gminy: Pszczew, Trzciel, Przyłtozna i Międzyrzecz, województwo wielkopolskie, powiat międzychódki, gmina Międzychód; powiat nowotomyski, gmina Miedzichowo.
- + Obszary Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków Jeziora Pszczewskie i Dolina Obrą, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Rymna Jezior Obrzańskich, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Kamionki.*
- + Inne formy ochrony przyrody: Obszary Chronionego Krajobrazu: Międzychódki, Gorzycko, 10 utołków ekologicznych w gminie Międzychód, 1 w gminie Miedzichowo, 4 w gminie Pszczew (Nad Gótyńiem, Nad Jeziorem Stobno, Nad Obrą i Oczo), 2 w gminie Trzciel (Łąki nad Jeziorem Wielkim i Obrą, Nad Wielkim).

Rezerwaty przyrody

- + **Dąbrowa na wyspie** (rezerwat leśny utworzony w 1995 roku, powierzchnia: 4,40 ha) – obejmuje leżącą w południowo-wschodniej części Jeziora Lubikowskiego wyspę porośniętą rzadko spotykanym lasem liściastym z przewagą świetlistej dąbrowy.
- + **Jeziora Golyńskie** (rezerwat krajobrazowy utworzony w 1972 roku, powierzchnia: 3,10 ha) – stanowi fragment dawnego Jeziora Golyńskiego obecnie osuszonego w wyniku ekspansji lasu. Występują tu między innymi rosnicze: okrągłolistna i długolistna.

Turystyka

Śródpolna aleja jesionowa utoł Kamionny (fot. Artur Góls)

Teren Pszczewskiego Parku Krajobrazowego przecinają liczne szlaki turystyczne. Niebieski szlak pieszy oraz zielony szlak rowerowy, poprowadzone rymną jezior pszczewskich, umożliwiają poznanie znacznej części zbiorników wodnych parku. Ciekawy jest również szlak kajakowy rzeką Obrą. Będąc na terenie parku, warto odwiedzić Muzeum Dom Szewca w Pszczewie, gdzie w chacie z przełomu XVII-XVIII wieku można zobaczyć oryginalne wyposażenie dawnego warsztatu szewskiego i poznać historię miejscowości. Warto również zobaczyć, w skansenie pszczelarskim w Pszczewie, unikatową kolekcję prezentującą ule rzeźbione, figuralne, wydrążone w pniach drzew, o ciekawych kształtach i krytych słomą. Również w Pszczewie ma swoją siedzibę Ośrodek

Edukacji Przyrodniczej, gdzie dzieci i młodzież uczestniczą w praktycznych warsztatach przyrodniczych. Z kolei we wschodniej części parku, w dawnych zabudowaniach folwarcznych, znajduje się Muzeum Pszczewskie, gdzie można zobaczyć dawne sprzęty domowe. Wśród odtworzonych warsztatów wyróżnia się dawna kuźnia, gdzie można zobaczyć, jak dawniej wyglądała praca przy wyrobie narzędzi. W Muzeum Dom Szewca w Pszczewie, gdzie w chacie z przełomu XVII-XVIII wieku można zobaczyć oryginalne wyposażenie dawnego warsztatu szewskiego i poznać historię miejscowości. Warto również zobaczyć, w skansenie pszczelarskim w Pszczewie, unikatową kolekcję prezentującą ule rzeźbione, figuralne, wydrążone w pniach drzew, o ciekawych kształtach i krytych słomą. Również w Pszczewie ma swoją siedzibę Ośrodek

Ścieżki dydaktyczne

- + **Wokół jezior śródlęsnych** (długość 2 km, 8 przystanków)

Trasa: Brzegami śródlęsnych jezior Pieniewo i Przydrażnego. Przedstawia ekosystemy jeziora i lasu.

- + **Trzciel – Łysa Góra** (długość 2 km, 22 przystanki)

Trasa: Wzdłuż zachodniej krawędzi doliny Obrą. Przedstawia krajobraz doliny rzecznej oraz jej szatę roślinną i faunę.

- + **Jezioro Wielkie** (rezerwat faunistyczny – ptaki, utworzony w 1991 roku, powierzchnia: 236,30 ha) – obejmuje płytkie, eutroficzne Jezioro Wielkie z trzema wyspami. Na jednej z nich rośnie ponad 200-letni naturalny drzewostan z przewagą dębu. Na jeziorze spotkać można około 120 gatunków ptaków, w tym 32 zagrożone w skali kraju.

Położenie i krajobraz

Pszczewski Park Krajobrazowy położony jest na pograniczu województw lubuskiego i wielkopolskiego. Według podziału na regiony fizycznogeograficzne jest to mezoregion Bruzda Zbąszyńska oraz mezoregion Pojezierze Poznańskie. Park składa się z dwóch fragmentów połączonych wspólną utołiną. Zachodnia, większa część obejmuje długą na około 30 km rymną jezior pszczewskich wraz z doliną rzeki Obrą. Niewielka wschodnia część parku chroni fragment doliny rzeki Kamionki na długości od Lewic do Kamionny. Urozmaicona rzeźba terenu parku została ukształtowana w wyniku działalności plejstoceńskiego lodowodu oraz spływu jego wód roztopowych. Rozległe wysoczyzny morenowe i sandrowe urozmaicone są przez liczne wzniesienia. Najwyższe z nich nazwane są: Góra Trębacz, Królewska Góra czy Kozie Góry). Płaskie i lekko połaowane tereny miejscami zostały głęboko poroczinane przez doliny rzeczne i rymny jeziorne. Rymna jezior pszczewskich ciągnie się z południowego wschodu na północny zachód. Rzeką Obrą początkowo towarzyszy jeziorom, przepływa przez Jezioro Wielkie i Rybojdo, a następnie opuszcza rymną, kierując się w kierunku zachodnim. We wschodniej części parku z południa na północ głęboko wciął rymną połodowcową płynie rzeka Kamionka. Jeziora Pszczewskiego Parku Krajobrazowego to w większości jeziora rynnowe o wydłużonym kształcie, na przykład najdłuższe na terenie parku jezioro Chłop (długość 4150 m). Wielkości zbiorników są zróżnicowane – od niewielkich oczek wodnych po rozległe, często połączone ze sobą ciekami wodnymi jeziora. Największe z nich jeziora: Lubikowskie (277,5 ha), Chłop (222,5 ha), Wielkie (202,5 ha) i Szarcz (163,5 ha). Linia brzegowa poszczególnych akwenów często jest urozmaicona licznymi zatokami, półwyspami i wyspami. Większość jezior to zbiorniki płytkie i eutroficzne. Często otaczają je torfowiska niskie i przejściowe. W wodach Kamionki występuje jednak kilka jezior głębszych i mniej zeutrofizowanych. Rzeką Kamionką przepływa przez tereny leśne i łąki, miejscami meaniejsze, a miejscami głębsze. Woda w Kamionce jest czysta i zdrowa. Wody parku zamieszkuje też rzadkie gatunki ryba: kosa, co piskorz. W mniejszych zbiornikach żyje traszka zwyczajna i traszka grzebieniasta. Spotkać tu można również rzekotkę drzewną

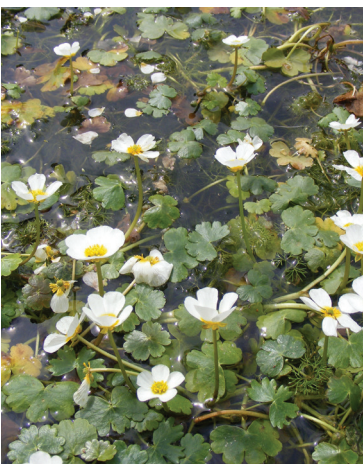
Walory przyrodnicze

Młody strumieniowy – prymitywny kręgowiec wodny żyjący w wodach Kamionki (fot. Archiwum Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego)

Buk zwyczajny – pomnik przyrody rosnący w dolinie Kamionki (fot. Karolina Ferenc)

Wiosienicznik wodny (fot. Karolina Ferenc)

czy piskorz. W mniejszych zbiornikach żyje traszka zwyczajna i traszka grzebieniasta. Spotkać tu można również rzekotkę drzewną

Rzekotka drzewna (fot. Karolina Ferenc)

Łyska (fot. Piotr Skórnicki)

Pająk kwiśnik ukryty ze zdobyczy – trzmielcem rudym wśród kwiatów glistnika (fot. Karolina Ferenc)

Bielik (fot. Euro Pilot)

Kosa (fot. Euro Pilot)

Jastrząb (fot. Euro Pilot)

Rybolow (fot. Euro Pilot)

Trzmiełojad (fot. Euro Pilot)

Grzebiuska ziemia (fot. Euro Pilot)

Łoś (fot. Euro Pilot)

Pelnik europejski (fot. Paweł Fabjański)

Noczek duży (fot. Euro Pilot)

Walory kulturowe

Na terenie Pszczewskiego Parku Krajobrazowego zachowały się liczne ślady po dawnych osadnictwie. Na półwyspie nad jeziorem Kochle (nazywanym też Jeziorem Pszczewskim lub Miejskim) znajdował się już w IX wieku wczesnopiastowski gród. Obecnie półwysp ten nosi nazwę Katarzyna, od związanej z nim legendy. Po drugiej stronie jeziora, obok plebanii, wznosi się niewielki sztuczny pagórek, prawdopodobnie również grodzisko. Obecnie pagórek ten nazywany jest Górą Wieżową. Ważne wśród zabytkowych budowli na terenie parku są kościoły. W Kamionie zwiędzić można gotycki kościół z ciekawą dzwonnica przykrytą ceglannym hełmem. U stóp kościelnego wzgórza rozciąga się malownicza dolina Kamionki. Z kolei w Lewicach na pagórku wznosi się neogotycki kościół z okładziną z łamanych kamieni polnych. W Pszczewie warto zobaczyć kościół św. Marii Magdaleny, a w Trzcieli kościół św. Wojciecha. Do Rokitna, do Sanktuarium Matki Bożej Rokitańskiej można wybrać się z pielgrzymką. Znajduje się tam łaskami słynący obraz Matki Bożej Cierpliwie Słuchającej. Ciekawe są również budynki związane ze świątyniami, jak barokowa plebania w Pszczewie oraz dawny dom pastora w Policku o konstrukcji szachulcowej. W Kamionie zachował się XIX-wieczny miejski układ zabudowy. Również w Trzcieli na uwagę zasługuje układ urbanistyczny z zespołem kalenicyowych domów, głównie o konstrukcji szachulcowej. Warto także zobaczyć zespoły dworsko-folwarczne na terenie parku, na przykład odrestaurowany folwark w Mniszkach, gdzie

mieści się Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej. W lasach, w okolicach Borowego Młyna i Rybojodów, entuzjaści militariów zobaczyć mogą pozostałości po umocnieniach obronnych, okopach i gniazdach karabinów maszynowych z okresu II wojny światowej.

"Półwysp Katarzyna – miejsce po słowiańskim grodzie" (fot. Karolina Ferenc)

Neogotycki kościół w Lewicach (fot. Karolina Ferenc)

Widok na Pszczew i Jezioro Pszczewskie (Kochle) (fot. Karolina Ferenc)

Kościół św. Marii Magdaleny w Pszczewie (fot. Karolina Ferenc)

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Chalinie

Od 1997 roku w Chalini działa Ośrodek Edukacji Przyrodniczej. Ośrodek położony jest na terenie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego – jednego z najczystszych i najpiękniejszych rejonów Wielkopolski (wydmowe tereny Puszczy Noteckiej, dolina Warty, urozmaicona Kraina Stu Jezior). Ośrodek mieści się na terenie zabytkowego założenia dworskiego, obejmującego XIX-wieczny dworek, pełniący funkcję muzealno-konferencyjną oraz bazę noclegową z 42 miejscami noclegowymi wraz z zapleczem gastronomicznym. Wokół rozciąga się park przyrodniczy i teren rekreacyjny. Na terenie Ośrodka mają swój początek wytyczone i opisane 4 ścieżki dydaktyczne

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Łądzie

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Łądzie rozpoczął swoją działalność wiosną 2006 roku. Ośrodek znajduje się na terenie Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego, około 25 km na zachód od Konina. Zlokalizowany jest na skraju zalewowej doliny Warty o urozmaiconym krajobrazie zdominowanym przez łąki i pastwiska z licznymi starorzeczami, stanowiącej obszar o niezwykłym bogactwie świata ptaków, płazów i roślin. Ośrodek mieści się w wyremontowanym dworze pochodzącym z XIX wieku, otoczonym parkiem. Ośrodek dysponuje salą konferencyjno-wykładową na około 80 osób (wyposażoną w sprzęt audio-wizualny), pracownią laboratoryjno-komputerową,

salami wystawowymi, bazą noclegową na 50 miejsc, tablicą edukacyjną z głosami zwierząt, rowerami oraz sprzętem do obserwacji ornitologicznych. W Ośrodku organizuje się między innymi wycieczki autokarowe i piesze po Nadwarciańskim i Powidkim Parku Krajobrazowym, warsztaty „Piszę legi”, prelekcje oraz zajęcia z wikikarawaty, warsztaty z badania parametrów chemicznych wody, zajęcia muzyczne „Orkiestra ceramiczna”, gry terenowe (zw. questy). W sąsiedztwie budynku Ośrodka znajduje się wpisany na listę pomników historii pcysterski klasztor w Łądzie, a w odległości około 5 km pałac biskupów poznańskich, będący obecnie własnością Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, otoczony zabytkowym parkiem z interesującymi gatunkami drzew.

Ośrodki pozostają do dyspozycji gości przez cały rok. Zapraszamy do organizacji zielonych szkół, wycieczek jednodniowych, warsztatów, konferencji, uroczystości rodzinnych i szkoleni. Więcej informacji na: www.ekoedukacja.com.pl lub www.zpkw.pl Informacje o ofercie i rezerwacji: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego tel.: 61 65 54 657, edukacja@zpkw.pl

Tekst: Karolina Ferenc
Fotografie na okładce: Jezioro Chłop (fot. Karolina Ferenc), komoran (fot. Euro Pilot), kościół w Kamionie (fot. Karolina Ferenc), kajakarz (fot. Euro Pilot)
Zdjęcia na okładce: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego pl. Wolności 18 61-739 Poznań tel. 61 65 54 650, www.zpkw.pl
Wydawca: Euro Pilot sp. z o.o. ul. St. Konarskiego 3 01-355 Warszawa tel. 22 664 37 20, 22 664 50 91 www.europilot.com.pl

Aktualność informacji: listopad 2017
ISBN: 978-83-8009-140-5

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

PSZCZEWski

Park Krajobrazowy

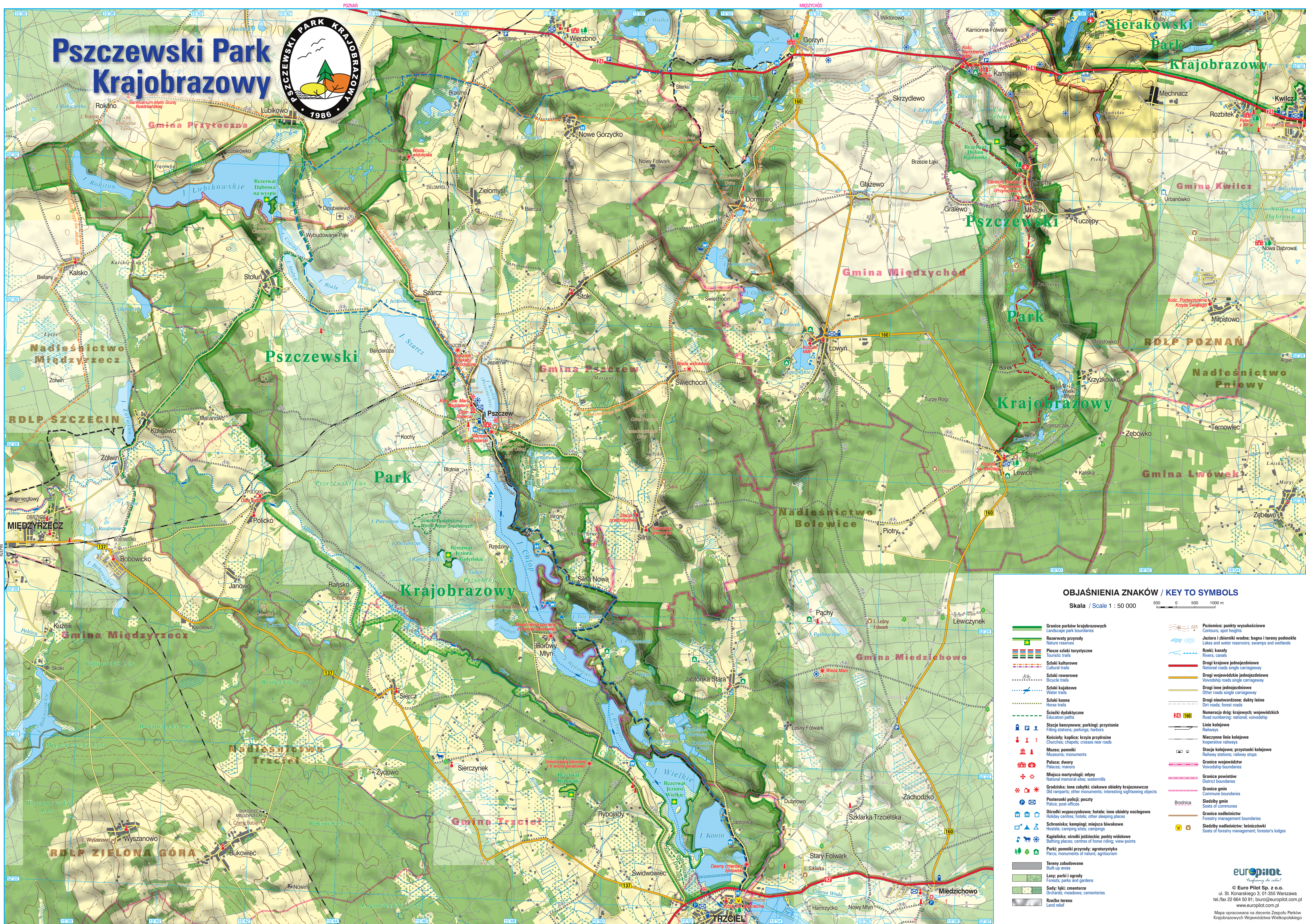
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego
Płoc Wolności 18, 61-739 Poznań
tel. (61) 65 54 650
www.ekoedukacja.com.pl

Euro Pilot Sp. z o.o.
Wydawnictwo Kartograficzne
ul. St. Konarskiego 3, 01-355 Warszawa
tel. 22 664 37 20
www.europilot.com.pl

ISBN 978-83-8009-140-5

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW / KEY TO SYMBOLS

Skala / Scale 1 : 50 000

Granice parków krajobrazowych
Landscape park boundaries	Poczta; punkty wysokościowe
Post office; spot heights
Rezerwat przyrody
Nature reserves	Jeziora i zbiorniki wodne; bagna i tereny podmokłe
Lakes and water reservoirs; swamps and wetlands
Piesze szlaki turystyczne
Tourist trails	Rzeki; kanały
Rivers; canals
Szlaki kulturowe
Cultural trails	Drogi krajowe jednojezdniowe
National roads single carriageway
Szlaki rowerowe
Bicycle trails	Drogi wojewódzkie jednojezdniowe
Voivodship roads single carriageway
Szlaki kajakowe
Water trails	Drogi inne jednojezdniowe
Other roads single carriageway
Szlaki konne
Horse trails	Drogi nieutwardzone; duktory leśne
Dirt roads; forest roads
Szlaki dydaktyczne
Education paths	Numeracja dróg krajowych; wojewódzkich
Road numbering: national; voivodship
Stacje benzynowe; parkingi; przystanie
Filling stations; parkings; harbors	Linie kolejowe
Railways
Kościoły; kaplice; krzyże przydrożne
Churches; chapels; crosses near roads	Nieczynne linie kolejowe
Inactive railways
Muzea; pomniki
Museums; monuments	Stacje kolejowe; przystanki kolejowe
Railway stations; railway stops
Pałace; dwory
Palaces; manors	Granice województw
Voivodship boundaries
Rezerwat przyrody
Nature reserves	Granice powiatów
District boundaries
Grodziska; inne zabytki; ciekawe obiekty krajoznawcze
Old ramparts; other monuments; interesting sightseeing objects	Granice gmin
Commune boundaries
Posterunki policji; poczty
Police; post offices	Siedziby gmin
Seats of communes
Ośrodki wypoczynkowe; hotele; inne obiekty noclegowe
Holiday centres; hotels; other accommodation objects	Granice nadleśnictw
Forestry management boundaries
Schroniska; kempingi; miejsca biwakowe
Hostels; camping sites; camps	Siedziby nadleśnictw; leśniczówki
Seats of forestry management; forester's lodges
Kąpielniska; ośrodki jeździeckie; punkty widokowe
Bathing places; centres of horse riding; view-points	
Parki; pomniki przyrody; agroturystyka
Parks; monuments of nature; agrotourism	
Tereny zabudowane
Built-up areas	
Lasy; parki i ogrody
Forests; parks and gardens	
Sady; łąki; cmentarze
Orchards; meadows; cemeteries	
Różne tereny
Land relief	

europilot
© Euro Pilot Sp. z o.o.
ul. Sk. Konarskiego 3, 01-365 Warszawa
tel./fax 22 664 50 91; biuro@europilot.com.pl
www.europilot.com.pl
Mapa opracowana na zlecenie Zespołu Parków
Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego